

ДУХОВНІ ЦІННОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПЕРІОД ВІЙНИ

Фоміна Л. В.

кандидат філологічних наук, професорка,
завідувачка кафедри української мови, основ психології та педагогіки,
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

Зазначено, що духовність є найвищою характеристикою професіоналізму лікаря, яка виявляється в розумінні сенсу життя і здоров'я людини, медичній допомозі та турботі за інших. До духовних цінностей віднесено загальнолюдські гуманні якості особистості, які притаманні лікареві та відіграють рішучу роль у допомозі населенню в дні війни. Проаналізовано результати проведених дослідниками опитувань майбутніх лікарів. Зроблено висновки, що майбутні лікарі володіють духовними цінностями й готові захищати Батьківщину.

Ключові слова: духовність, цінності, патріотизм, охорона здоров'я, лікарська діяльність, майбутні лікарі, університетська освіта.

It is noted that spirituality is the highest characteristic of a doctor's professionalism, which will be manifested in the understanding of the meaning of life and human health, medical assistance and care for others. Spiritual values include universal humane personality qualities that are characteristic of a doctor and play a decisive role in helping the population in times of war. The results of surveys of future doctors conducted by researchers were analyzed. It was concluded that future doctors possess spiritual values and are ready to defend the Motherland.

Keywords: spirituality, values, patriotism, health care, medical activity, future doctors, university education.

У період війни духовність людини є цариною її буття і збереження її самобутності й самоідентичності. У такій складній ситуації важливо не загубити людську природу гармонії внутрішнього й зовнішнього, не знищити в собі віру та сподівання на перемогу добра й справедливості. Духовні цінності роблять людину стійкою, як у моральному, так і в фізичному сенсі. Уявлення, явища, поняття, що позиціонуються з визнанням особистості найвищою цінністю, можна віднести до духовних цінностей. Духовні цінності є основою будь-якої діяльності, зокрема й лікарської діяльності. Професію лікаря обирають за покликанням, не можна прищеплювати гуманні якості людині, яка не відчуває потреби в цьому, не розуміє життя іншої людини, не бореться за її сенс життя і здоров'я. Найвищим показником високої кваліфікації лікаря є його духовність і моральні якості, котрі лежать в основі його професійної діяльності.

Нині українські лікарі стали на захист країни від лютого й бездарного ворога, який убиває й калічить мирне населення, в тому числі дітей і людей похилого віку. Збереження здоров'я як власного, так й іншої людини сьогодні має більш глибокий сенс, ніж у мирний час. Виконанню такої гуманної місії заважають ракетні атаки з боку рф, вибухи й пожери, руйнування будинків і лікарень, інфраструктури міст України. Медичний персонал відповідально ставиться до своїх обов'язків, спасає поранених воїнів, допомагає населенню.

Мета статті — розкрити вплив духовних цінностей на формування професіоналізму майбутніх лікарів у період війни.

Зміст духовних цінностей пронизаний патріотизмом. На думку О. Лучанінової [1], патріотизм, як здатність людини відчувати відповідальність за безпеку країни, служити інтересам та обраним цілям, є основою відродження духовних цінностей особистості. Нині кожна людина відчуває власну причетність до доленосних подій в Україні, до перемоги у жорсткій війні, яку розпочала рф. Дійсно, ніякою теорією не можна прищепити молодій людині патріотизм. Якщо до війни намагалися переконувати молодь у тому, що країна, в якій народилася й зростає людини, є найріднішою й найкращою, то в період війни відчуття захисту й перемоги над ворогом стали пріоритетними. Незалежність України, рідну домівку, близьких людей боронить молодь як на фронті, так і в повсякденному житті. Молодь йде на добровільних правах на фронт, вона мотивована на перемогу й знищення лютого й підступного ворога. Зазначимо, що лікарі виявляють неабияку мужність і ризикованість у районах бойових дій, борються за життя військових. У прифронтових містах надають екстрену допомогу постраждалим, не рахуються із своїм часом, витрачають внутрішні ресурси на спасіння українського народу. Майбутні лікарі не залишилися осторонь біди, вони беруть активну участь у волонтерській діяльності, чергують у лікарнях, допомагають населенню, яке сильно постраждало від лихоліття війни.

У науковій праці О. Олексюк [2] згруповано цінності патріотичного спрямування на збереження української культури, традицій і менталітету, національної державності. Авторський підхід свідчить про те, що цінності можуть бути спрямовані власне на себе, своє «Я», а звідси й на формування «Я»-концепції. Віднесемо здатність українського народу захищати свою країну, зберігати національні традиції й звичаї, розмовляти рідною мовою. Також цінності можуть бути такі, що спрямовані на майбутнє країни, як-от: поєднувати національні традиції з елементами європейської культури, пропагувати й боротися за імідж країни, робити її кращою

й перспективною. З позиції дослідника, цінності можуть бути практичного значення, як-от: вибудовувати стійку громадську позицію, сумлінно працювати на користь своєї країни, пов'язувати своє життя з майбутнім нашої країни. Безумовно, такі цінності позитивно впливають на професіоналізм лікаря. Не викликає сумнівів той факт, що лікар, який працює в дні війни і не покинув країну, виявляє високий рівень духовності й інтелектуального розвитку.

У цитованій роботі знаходимо цікаві факти щодо опитування здобувачів вищої освіти. На питання «Хто для Вас є взірцем патріотизму?» отримано найбільшу кількість виборів альтернативи «військові, які відстоювали та відстоюють Україну на Сході» (69,7 %) та «кіборги», які захищали Донецький аеропорт від російських загарбників» (47 %).

У наукових працях українських дослідників [1-3] зазначені цілісні основи університетської культури, дотримання яких сприяє формуванню професіоналізму майбутніх лікарів. Це такі, як-от: суб'єктність як здатність людини проявляти себе з позиції активного й дієвого учасника професійної діяльності; культуровідповідність як відповідальне ставлення до культури народу й визнання культурних уподобань населення, включення в культуру на всіх рівнях. Важливими є джерела розвитку духовного потенціалу здобувачів вищої освіти. На наш погляд, у цьому аспекті доцільно реалізовувати культурно-історичну складову вищої освіти, міждисциплінарний підхід до організації освітнього процесу, поєднання традиційних методів і форм виховання й навчання молоді з інноваційними.

Тому, виховання патріотизму в університетській освіті є необхідною змістовою формування професіоналізму майбутніх фахівців, зокрема й майбутніх лікарів.

У статті О. Христенко [3] представлено результати аналізу відповідей майбутніх лікарів щодо цінностей української молоді в часі війни (м. Тернопіль). Цікаво, що майбутні медичні працівники надають перевагу сімейним і загальнолюдським цінностям таким, як: свобода, мир, гідність, єдність, доброчинність. Вони відчули й розуміють значимість національної єдності, що лише разом можна подолати ворога. Молодь виявила ціннісне ставлення до нації, держави, мови, історії, культури, віри, суверенітету й територіальної цілісності країни. Автором запропоновано підсилити культурно-історичну складову навчальних дисциплін з історії України, української культури.

Отже, духовність є найвищою характеристикою професіоналізму лікаря, яка виявляється в розумінні сенсу життя і здоров'я людини, медичній допомозі та турботі за інших. Загальнолюдські гуманні якості особи-

стості є невід'ємною складовою духовних цінностей, вони притаманні лікареві та відіграють рішучу роль у допомозі населенню в дні війни. Майбутні лікарі володіють духовними цінностями й готові захищати Батьківщину.

Перспективами подальшого дослідження є формування громадянської позиції майбутніх лікарів на засадах гуманізму й високого рівня духовності.

Список використаних джерел

1. Лучанінова О. П. Патріотизм в умовах воєнного стану: духовне становлення студентів. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2022. № 2 (104). С. 64–72.
2. Олексюк О. М. Національна ідентичність в університетській культурі: зовнішні виклики та внутрішні резерви. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2022. № 2 (104). С. 75–82.
3. Христенко О. М. Цінності української молоді в часі війни: до питання громадянського виховання майбутніх лікарів. *Медична освіта*. 2022. № 2. с. 100–103.